

KEMIN PAJUSAAREN LAITOSALUEEN LUONTOARVOJEN PERUSSELVITYS

Kivitasku pesii suunnittelualueella

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Tutkimusalue	3
3. Aineisto ja menetelmät.....	3
4. Tulokset.....	4
4.1 Lohkojen yleiskuvaus.....	4
4.2 Pesimälinnustoselvitys	8
4.2.1 Johdanto	8
4.2.2 Alueella pesivät Lintudirektiivin liitteen I pesimälinnut	8
4.2.3 Alueella pesivät tai havaitut kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym. 2001) mainitut lintulajit	8
4.3. Liito-oravaselvitys	9
4.3.1 Johdanto	9
4.3.2 Aineisto ja käytetyt menetelmät.....	9
4.3.3 Tulokset	9
5. Yhteenveto	10
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	11
7. Liitteet.....	12

1. Johdanto

WSP Environmental Oy tilasi Suomen Luontotietoto Oy:ltä toukokuussa 2010 luontoarvojen perusselvityksen Kemlin Pajusaaren tehdasalueelta. Metsäliitto ja Vapo suunnittelevat alueelle biodiesel-laitosta. Maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset täyttävää selvitystä tullaan käyttämään hankkeen rakentamisen suunnittelussa tausta-aineistona.

2. Tutkimusalue

Suunnittelualue sijaitsee Kemlin kaupungin luoteispuolella Pajusaaren kaava-alueella. Aluetta hallitsee Metsäliitto-konsernin tehdasintegraatti. Inventointialue on lähes kokonaan suljettua ja rajattua tehdasaluetta. Ainoastaan alueen pohjoisosan inventointialue sijoittuu tehdasalueen ulkopuolelle, mutta täälläkään ei varsinaista luonnontilaista aluetta esiinny. Tehdasalueelle vaaditaan kulkulupa eikä kohteella voi kävellä vapaasti. Kasvimaantieteellisesti alue kuuluu keskiboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen, mutta tällä alueella mereisyys vaikuttaa huomattavasti kasvillisuuteen, samoin kuin se että alue on maannousemarannikon ydinaluetta. Rannikolla on havaittavissa maankohoamisen myötä muodostuneet ja nopeasti muuttuvat kasvillisuusvyöhykkeet. Ennen teollisuuskäyttöä aluetta lienee laidunnettu muun lähiseudun rannikkoalueen tavoin. Nyt inventoidun alueen pohjoisosa on rehevöitynyttä ja voimakkaasti pensoittunutta ranta-aluetta. Kohteella on paikoin havaittavissa lehtomaisia piirteitä. Lehtomaisuus on kulttuurivaikutteista joka näkyy kulttuurilajien mm. ruderaattilajien runsautena. Alueen rantametsät ovat pensoittuneita, kiiltopaju-tuhkapaju-harmaaleppä valtaisia. Näiden joukossa esiintyy jonkin verran tuomea sekä raudus- ja hieskoivuja.

3. Aineisto ja menetelmät

Inventointialueelta (karttaliite 1) selvitettiin Luonnonsuojelulain tarkoittamat suojeltavat luontotyytit (Luonnonsuojelulaki 1996/1096, 29§). Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (1996/1093, 10§) ja Vesilain suojelamat kohteet (Vesilaki 1961/264, 15a § ja 17a§). Inventointi toteutettiin Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen 2000) mukaisesti. Alueelta etsittiin putkilokasvien lisäksi myös muuta uhanalaislajistoa kuten kääpäsieniä ja puiden runkojen ja kallioseinämien epifyyttilajistoa. Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys tehtiin maastokäynneillä 10.6 ja 7.7. Alueen pesimälinnustosta inventoitiin vain arvokkaimmat EU:n Lintudirektiivin liitteen I mukaiset lajit sekä kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi 2001) mainitut lintulajit. Linnustaselvitys tehtiin kahden käyntikerän kartoituslaskentamenetelmällä (Koskimies 1988), siten että koko alue kuljettiin kahdesti läpi. Maastotöistä vastasivat FM, biologi Jyrki Oja ja Satu Oja Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala (Tmi Eija Rauhala). Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin antoi tilaaja käyttöömmme.

Ennen maastoinventointia selvitettiin onko alueelta olemassa aiemmin julkaistua luontotietoa. Aluetta on inventoitu mahdollisesti usean eri selvityksen yhteydessä, mutta kohteelta ei ole tehty tarkempaa luontoselvitystä. Kansallisessa uhanalaisrekisterissä, Hertta-rekisterissä, on tiedossa uhanalaisen jokipajun kasvupaikka Kemlin kaupungin alueella. Suunnittelualueen pohjoispuolella Vilmilän kaupunginosassa Vähähaaran rannalla on aivan pyörätien tuntumassa Luonnonsuojelulaissa uhanalaiseksi luokitellun jokipajun (*Salix triandra*) kasvupaikka. Alue on merkitty SL-merkinnällä.

4. Tulokset

Koko suunnittelualue käytiin systemaattisesti läpi jalkaisin. Suurin osa suunnittelualueesta on tehdasaluetta tuotantorakennuksineen. Inventointialue jaettiin pinnanmuodoiltaan ja maankäytöltään 6 erilliseen lohkokoon, joista tehtiin kasvillisuuden yleiskuvaus. Kuvauksessa selvitettiin alueen puusto, pensaskerros sekä putkilokasvillisuuden valtalajisto, mahdollinen vaateliaampi lajisto sekä muut luontoarvot.

4.1 Lohkojen yleiskuvaus

Lohko 1

Alue rajautuu tehtaalle vievän tien ja tehdasalueen väliin. Kohde on rehevöitynyt ja pensoitunut. Alueen puusto on lehtipuuvaltaista. Lohkon pohjoisosassa on rehevöitynyt nurmi-alue. Nurmen putkilokasvilajistoon kuuluu mm. metsäkurjenpolvi (*Geranium sylvaticum*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*), juolavehnä (*Elymus repens*), voikukka (*Taraxacum officinale*), maitohorsma (*Epilobium angustifolium*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), nurmirölli (*Arrostis capillaris*), niittynurmikka (*Poa pratensis*), kylänurmikka (*Poa annua*), peltokorte (*Equisetum arvense*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), niittyleinikki (*Ranunculus acris*), niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*), pelto-ohdake (*Cirsium arvense*), puna-ailakki (*Silene dioica*), vuohenputki (*Aegopodium podagraria*), nokkonen (*Urtica dioica*), särmäkuisma (*Hypericum maculatum*), valkoapila (*Trifolium repens*) sekä puna-apila (*Trifolium pratense*). Rantaa reunustaa varttunutta puustoa kasvava reunus. Reunuspuustoon kuuluu harmaaleppää (*Alnus incana*), rauduskoivua (*Betula pendula*), hieskoivua (*Betula pubescens*), tuomea (*Prunus padus*), pihlajaa (*Sorbus aucuparia*), tuhkapajua (*Salix cinerea*) ja muutamia kuusia (*Picea abies*). Rannan putkilokasvilajistoon kuuluu mm. viiltosaraa (*Carex acuta*), hiirenvirnaa (*Vicia cracca*), ahomansikkaa (*Fragaria vesca*), voikukkaa, karhunputkea (*Angelica sylvestris*) ja puna-ailakkia. Alueen keskiosa on entistä rehevöitynyttä puistoa. Kohteen valtapuusto koostuu kookkaista rauduskoivuista ja pihlajista. Pensaskerroksessa esiintyy mm. siperianhernepensasta (*Caragana arborescens*), punaherukkaa, kiiltopajua (*Salix phylicifolia*) sekä pihlajaa. Aivan alueen länsiosassa kulkevan pyörätien varrella esiintyy runsaasti nuorta haapaa (*Populus tremula*). Alueella pesii kuovi.

Yleiskuva lohkon 1 pohjoisosasta

Lohko 2

Alueella on pieni sisävesiuoma. Uoman reunoilla puusto koostuu kookkaista rauduskoivuista, hieskoivuista ja harmaalepistä. Pensaskerrokseen kuuluu kiiltopajua, tuhkapajua ja pihlajaa. Aluskasvillisuus on rehevää ja melko tavanomaista. Lajistoon kuuluu mm. maitohorsma, metsälauha, peltokorte, metsätähti (*Trientalis europaea*), metsäalvejuuri (*Dryopteris carthusiana*), karhunputki, puna-ailakki ja siankärsämö (*Achillea millefolium*). Suiston eteläreunalla aluskasvillisuuden lajistoon kuuluu mm. sudenmarjaa (*Paris quadrifolia*), viiltosaraa, metsäkurjenpolvea, mesiangervoa (*Filipendula ulmaria*), aitovirnaa (*Vicia sepium*), nokkosta, pietaryrttiä, lillukkaa (*Rubus saxatilis*), kyläkellukkaa (*Geum urbanum*), rantamataraa (*Galium palustre*) sekä kävelytien varressa jonkin verran rantavehnää (*Leymus arenarius*). Lohkon länsireunalla on pieni kaivettu lampare, jonne laskee alueen sadevedet. Lampareen reunapuustoon kuuluu tuomea, rauduskoivua sekä harmaaleppää. Pensaskerroksessa on runsaasti kiiltopajua. Aluskasvillisuus on kohteelle tavanomaista ja lajistoon kuuluu mm. särmäkuismaa, metsäkurjenpolvea, nurmilauhaa, kylänurmikkaa, puna-ailakkia, nokkosta ja metsäalvejuurta. Kohde on potentiaalinen sammakoiden kutupaikka, mutta alueella ei tehty havaintoja sammakoista eikä nuijapäistä. Lohkon pesimälinnustoon kuuluu tavi, rantasipi sekä punavarpunen.

Lohko 3

Aidatun teollisuusalueen pohjoisosassa on haketettu täyttömaa-alue. Alueen länsireunalla on lehtipuuvaltainen pensoittunut reunus. Puusto muodostuu hies- ja rauduskoivuista sekä kiilto- ja tuhkapajusta. Putkilokasvilajisto kentällä on hyvin vaatimatonta eikä vaateliaampaa lajistoa kohteella esiinny. Tavanomaiseen lajistoon kuuluu mm. maitohorsma, pietaryrtti, nurmirölli, voikukka, puna-apila, valkoapila, peltokorte sekä peltokanankaali (*Barbarea vulgaris*). Alueen itäreunalla on pieni vesialue. Kohteen pesimälinnustoon kuuluu punajalkaviklo, kuovi, meriharakka ja tylli. Alueen eteläosassa on myös vesialue, jota on täytetty. Täyttömaa-alueella havaittiin lapinsirri, mutta sen pesimisestä ei saatu varmuutta.

Lohkon 2 joutomaa-alue